

Klimatanpassad vattenjuridik (?)

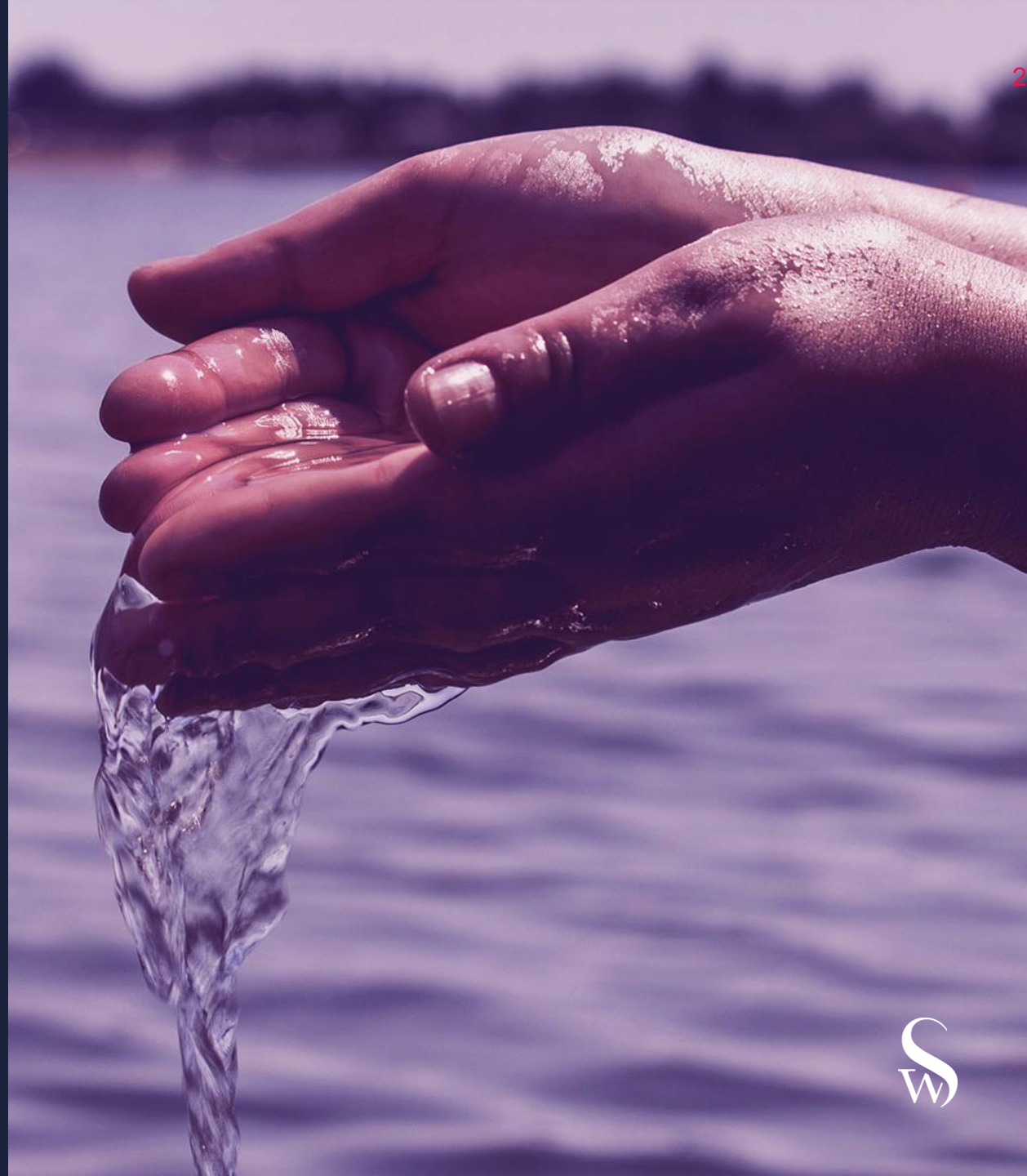
JOHANNA LINDQVIST, VERKSJURIST, HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN

MARIA WERNER, SENIOR ASSOCIATE, SETTERWALLS ADVOKATBYRÅ

Vattenförsörjningens utmaningar

Nya utmaningar ställs på sin spets vid klimatförändringar och vattenbrist

- Vilka (ovanliga) juridiska frågor uppkommer vid vattenbristsammanhang?
- Vilka rättsmedel finns att tillgå?
- Vad är allmänt vattenbehov?
- Vem har rätt att prioritera vattenfördelning?

Vattenförsörjningens utmaningar

- Är vattenlagstiftningen och miljölagstiftningen anpassad till förändrade behov?
- Vad är extrema situationer?
- Hur kan konkurrenssituationer lösas?
- Går det att lösa alla konkurrenssituationer?
- Styrmedel
 - Kommunalt
 - Statligt (Länsstyrelsen)

Agenda

- Aktuell lagstiftning
- Hantering av *risk för framtida* vattenbrist vid tillståndsprövning
- Hantering av *akut* vattenbrist
- Några praktiska exempel!
- HaVs regeringsuppdrag angående generella föreskrifter
- Finns det behov av lagändringar?

Lagstiftning

- Miljöbalken (1998:808) ("MB")
- Lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ("LSV")
- Förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet ("VFF")
- Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ("Vattentjänstlagen")
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Prövning av vattenverksamhet

Tillstånds- eller anmälningsplikt för vattenverksamhet

11 kap. 5 § MB – definition av vattentäkt = bortledande av ytvatten eller grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevattning,

19 § VFF = vilka vattenverksamheter som är anmälningspliktiga

11 kap. 9 a § MB - föreläggande att söka tillstånd

Undantag från tillståndsplikt

11 kap. 11 § MB - bl.a vattentäkt för husbehovsförsörjning (en/två- familjfastighet eller jordbruksfastighet)

9 kap. 10 § MB – kommunen kan föreskriva om att tillstånd ska sökas även för ytvattentäkt för husbehovsförsörjning

11 kap. 12 – uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas...

Tillståndsprövning

Hur beaktas konkurrens om vattentillgången?

Tillåtlighetsbedömningen

✓ 11 kap. 7 § MB

✓ MKN – 5 kap. 4 § MB

✓ Tidsbegränsning – 16 kap. 2 § MB

✓ 16 kap. 11 § MB (om prövningar sker samtidigt)

Exempel i praktiken – begränsningar i tillståndet

MÖD 2013:39

Tidsbegränsat tillstånd till uttag av grundvatten för jordbruksbevattning (M 5298-12 och M 5301-12)

- ✓ Kunskapsläget beträffande grundvattenbildning
- ✓ Effekt av klimatförändringar & konkurrerande grundvattenuttag
- ✓ Användning av jordbruksmark förändras
- ✓ Tidsbegränsning 25 år

Mark- och miljööverdomstolen M 9326-15

Tillstånd för uttag för industriändamål (livsmedel) med fastställd ansvar för sökanden att överuttag inte sker.

- ✓ Det går ej att stadfästa civilrättsliga överenskommelser (avtal angående uttagsmängder).
- ✓ Endast den sökande verksamhetsutövaren kan åläggas att vidta åtgärder och försiktighetsmått i en tillståndsdom.
- ✓ Ej begränsa kommunens uttagsrätt enligt tidigare vattendom.
- ✓ Begränsningen ska föras i själva tillståndet och inte regleras av villkor.

Förebyggande åtgärder – omprövning

- Omprövning av tillstånd – 24 kap. 5 § MB
- 7 kap 14 § LSV (verksamhetsutövaren)
- (Notera ersättningsbestämmelsen i 31 kap. 20 § för VU utgår om 10 år den 1 januari 2029)
- Samordning med krav på moderna miljövillkor för vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel?

Åtgärder vid akut situation (vattenbrist)

26 kap 9 § MB - föreläggande och förbud vid nödlägen
(tillsynsmyndigheten)

11 kap 16 § MB - vattenverksamhet med tillstånd i
efterhand vid akuta situationer (verksamhetsutövaren)

Arbeten får utföras utan föregående tillstånd, om det till följd av en skada eller för att förebygga en skada är nödvändigt att tillståndspliktiga ändrings- eller lagningsarbeten utförs genast. Ansökan om godkännande av arbetena skall dock göras snarast möjligt.

Åtgärder som strider mot bestämmelser om innehållande och tappning av vatten får vidtas utan föregående tillstånd, om det är nödvändigt för att avvärja fara för liv eller hälsa, rädda värdefull egendom eller av någon annan sådan orsak. Ansökan om godkännande av åtgärderna skall dock göras snarast möjligt.

Skyldighet att avstå vatten vid allvarlig vattenbrist

2 kap 10 § LSV

- ✓ Skyldighet att avstå vatten
- ✓ Allvarlig vattenbrist
- ✓ Oundgängligen nödvändigt för allmänna vatten-försörjningen
- ✓ Ersättningsrätt

Särskild lagstiftning för krissituation

”Lagen om extraordinära händelser”

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

- Hantering av krissituationer i fredstid.
- Planering och analys.
- Upprätta *risk- och sårbarhetsanalys*, inkl. analys kring vattenförsörjning.
- Upprätta *åtgärdsplan* för bl.a. dricksvattenförsörjningen inför en nödvattensituation.
- *Krisledningsnämnd* vid extraordinära händelser får *överta hela eller delar av verksamhetsområden* från övriga nämnder i kommunen, inkl. vattenförsörjningen.

Vattentjänstlagen

Normal hushållsanvändning

Industriverksamhet – avtal

Vattenbesparande åtgärder vid
nödsituationer;

- *Sänka trycket i ledningar*
- *Bevattningsförbud*
- *Prioritera mellan användare?*

Ingen sanktionsmöjlighet

ABVA

Regeringsuppdrag 2017-2018

Havs
och Vatten
myndigheten

Fördelning av vatten i torkans spår

Redovisning av regeringsuppdrag gällande möjligheter att använda föreskrifter för att motverka allvarig vattenbrist

Havs- och vattenmyndighetens rapport 2018:03

- Inga förutsättningar för generella föreskrifter
- Kunskapsluckor om uttag av vatten
- Hur mycket kan sparas?
- Svårt med tillsyn
- Behov av vägledning kring 2 kap. 10 § LSV

Utmaningar

- Behov av ökad kunskap om vattenuttagen
- Prioritering får ske men ingen reglering av dess konsekvenser
- Behövs sanktionsmöjligheter?
- Tillståndsplikt vs. Anmälningsplikt
- Undantag från tillståndsplikt för verksamheter som använder mycket vatten (exempelvis djurgårdar)
- För tillståndsprövning enligt 11 kap MB finns verktyg – säkerställa att de används
- Omprövningar enligt 24 kap. en möjlighet – men kostsamt för staten

Setterwalls Advokatbyrå
Maria Werner
senior associate
+46 703 22 31 90
maria.werner@setterwalls.se

Havs
och Vatten
myndigheten

Havs- och vattenmyndigheten
Johanna Lindqvist
verksjurist
+46 707 34 13 58
johanna.lindqvist@havochvatten.se